

BROEDVOGELINVENTARISATIE

BOTSHOL

VERSLAG 2010

*Publieksversie, d.w.z. met weglating van lokatiedetails
van enkele verstoringsgevoelige soorten*

Broedvogelinventarisatie Botshol – Verslag 2010

Inhoud	pagina
Inleiding	4
Onderzoeksmethode	4
Criteria	4
Aantal bezoeken en bestede tijd	4
Indeling van de soortbeschrijvingen	4
Terreingedeelten van Botshol	5
Soortbeschrijvingen	6 - 28
Afwezige en nieuwe soorten 2010	28
Overige waarnemingen	28
Rode lijst	29
Resultaten bij de nieuwe petgaten	30
Nabeschouwing en aanbevelingen	31-32
Tabel 1. Aantallen 1992-2010, niet-zangvogels	33
Tabel 2. Aantallen 1992-2010, zangvogels	34

Inventariseerders:

Walter Busse

Arend de Jong

René Reekers

John van der Woude, Burggravenambacht 46, 1433 NP Kudelstaart, jvanderw@tiscali.nl
(tevens correspondentieadres)

Met dank aan :

Sytze de Vries, ex-beheerder van Botshol (Natuurmonumenten) voor aanvullende broedvogelgegevens.

Verwijzen s.v.p. als volgt:

Natuurmonumenten Beheereenheid Vechtplassen (2011). Broedvogelinventarisatie Botshol, verslag 2010. Intern verslag van vrijwilligers. Publieksversie.

Inleiding

De reeks broedvogelinventarisaties in dit ca. 200 ha. grote moerasreservaat van Natuurmonumenten ten Zuiden van Ouderkerk aan de Amstel werd in 2010 door de vier inventariseerders voortgezet. Op pag. 4 is het geïnventariseerde gebied afgebeeld. Alleen in het Moeras de Boer met een oppervlakte van 8 hectare (zie omlijnd gedeelte in de kleine kaart, pag. 4) zijn alle voorkomende broedvogelsoorten geïnventariseerd. In de rest van het terrein zijn de meest algemene broedvogelsoorten niet mee geïnventariseerd. In de soortenlijst worden de broedvogelsoorten besproken. Overige waarnemingen zijn aan het eind opgenomen.

Onderzoekmethode, criteria, informatiesysteem

Uitgevoerd werd de uitgebreide territoriumkartering. Van het op pag. 4 afgebeelde gebied werd elk terreingedeelte bezocht (zie ook aantal bezoeken en bestede tijd).

Zoveel mogelijk zijn de SOVON-criteria gebruikt, zoals opgesteld in de Handleiding BMP 2004.

De gegevens van 2010 zijn behalve in dit verslag **eveneens ingevoerd in het geografisch informatiesysteem van Natuurmonumenten (NeLIS/Grafisch)**. Bovendien worden de gegevens van de voorgaande jaren nu ook zoveel mogelijk in dat systeem ingevoerd, in elk geval teruggaand tot het jaar 2000.

Aantal bezoeken en bestede tijd

In totaal hebben er 18 bezoeken plaatsgevonden (15 ochtenden, 1 middag en 2 avonden), te weten 1x in maart (6 uren), 2x in april (11 uren), 8x in mei (52 uren), 7x in juni (26 uren). Het totaal aantal bestede uren is dus **95 uren**. Hierin zit een aantal uren heen en weer varen, lunchen etc., maar ook op die uren wordt waargenomen, zij het soms voor een tweede maal. Alle delen van het gebied zijn vier keer bezocht.

Dit jaar konden we geen gebruik meer maken van het roeiboortje, het was te defect om nog te repareren. We verplaatsten ons daarom met het (vrij stille) **motorbootje** van de beheerder door het gebied. Dit had twee voordelen: we waren minder tijd kwijt aan het oversteken van de Grote Wije, en we konden vooruit kijken in plaats van achteruit, en daardoor bijvoorbeeld eenden beter opmerken voordat ze wegvlogen, of wegkropen in het riet. Het verklaart tevens het wat kleinere totaal aantal bestede uren (95; in de meeste jaren was dit 115-120). Wel vergt het een wat andere aanpak: in plaats van heel langzaam door het gebied roeien vaar je nu steeds een klein stukje om dan weer een tijdje stil te liggen.

Indeling van de soortbeschrijving

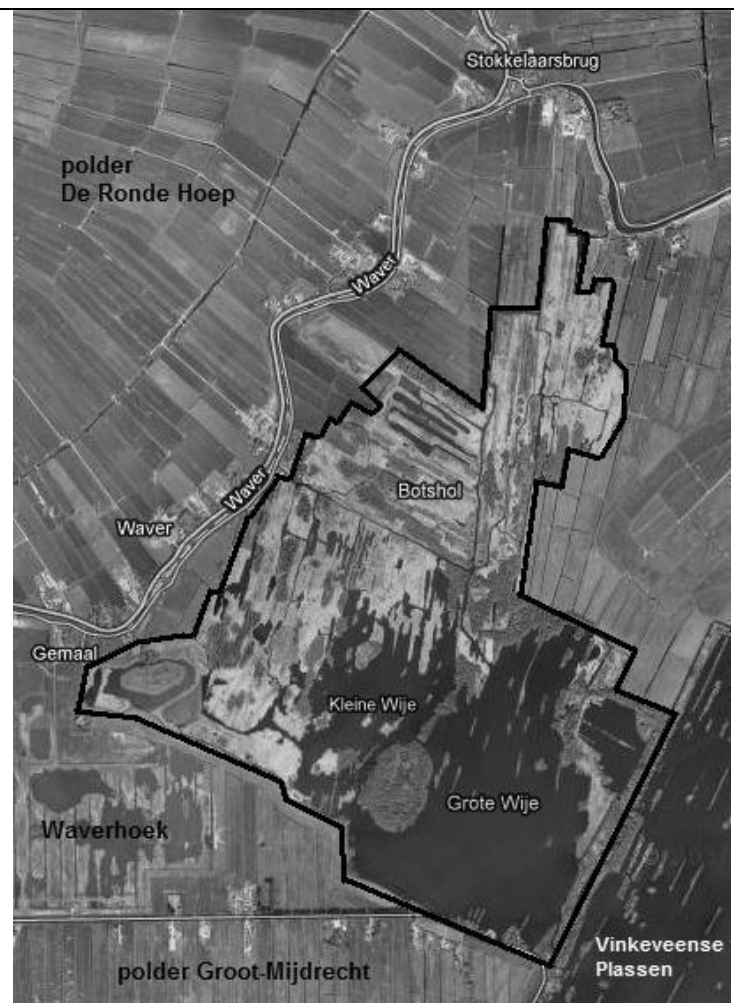
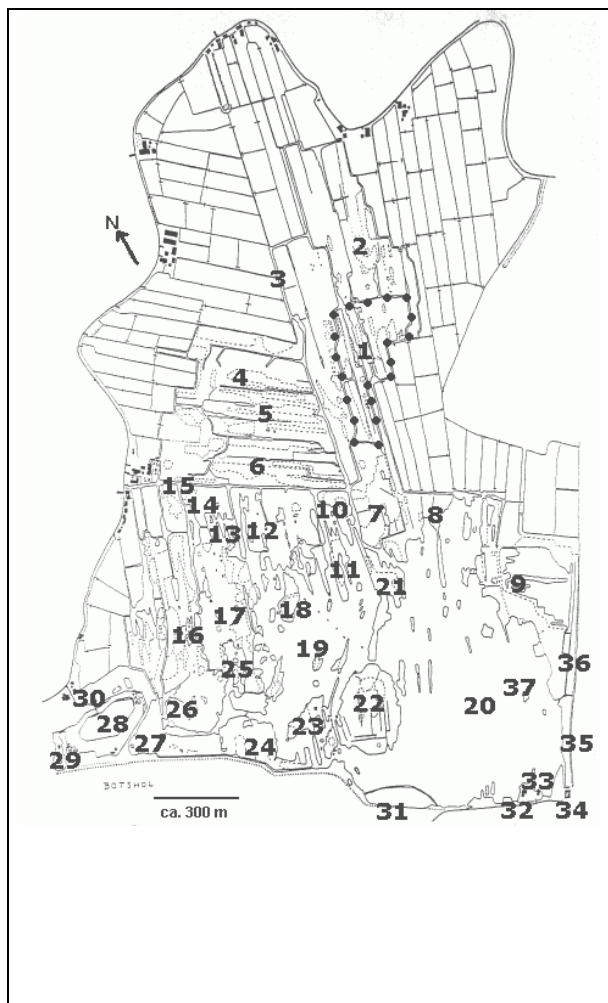
Per soort is aangegeven:

- aantal territoria, een korte beschrijving en vaak een stippenkaart (situatie 2010).
- grafiek met de aantallen territoria in de periode 1992 – 2010.
- trend in Nederland, zoals berekend door Sovon voor de periode 1990-2008.

Stippenkaarten zijn van alle soorten beschikbaar in eerdergenoemd informatiesysteem van Natuurmonumenten.

De stippenkaarten geven het geschatte midden van de territoria weer, in enkele gevallen tevens het nest. Naar nesten wordt niet actief gezocht (behalve bij Grauwe Gans, Aalscholver, Kokmeeuw, etc.).

Aan het eind van het verslag zijn in twee tabellen alle aantallen broedvogels sinds 1992 opgenomen.

Satellietbeeld uit Google Maps 5 jan. 2010.
Zwarte lijn is begrenzing van het inventarisatiegebied.

Terreingedeelten van Botshol

1. Moeras de Boer	20. Grote Wije
2. Zwanegat	21. Kleine Kooibos
3. Vliet	22. Grote Kooibos
4. Onverdeelde Helft	23. Bokmaeiland
5. Turfakker	24. Het Nauwe
6. Duvelsandam	25. Gat van Bram de Bruin
7. Zeven Morgen	26. Achter het Fort
8. Pruilhoek	27. Fortplas
9. Kloosterkolk	28. Fort
10. Dunboomeiland	29. Fortgracht
11. Dunboomeiland-zuid	30. Fortwachterswoning
12. Putjes	31. Zwemdijk
13. Waterlelieplasje	32. Beheerderswoning
14. Paardespul	33. Botenhuis
15. Brugsloot	34. Botsholse Schuur
16. Toonewater	35. Ruige Kade
17. Krakeelakker	36. Griend
18. Eiland van Verweij	37. Meeuweneiland
19. Kleine Wije	

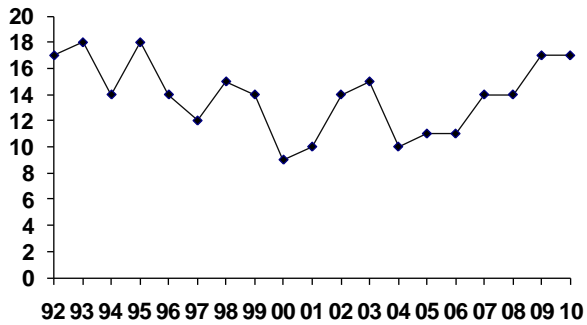
N.B. het terrein van 4. Onverdeelde Helft is sterk veranderd (moerasbos etc. weggehaald, open wateren gecreëerd). Dit is in de stippenkaarten nog niet aangepast (volgend jaar wel), maar de nieuwe situatie is op bovenstaand satellietbeeld wel te zien.

Fuut (Great Crested Grebe)

17 territoria.

In het noordelijk deel van de Botshol zijn nu twee territoria (waarvan 1 met nest en uitzwemmende jongen).

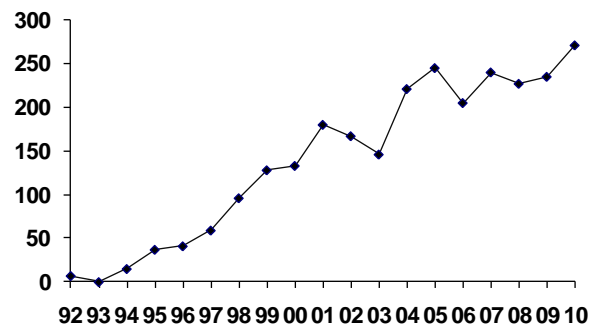
Nederland 1990-2008: stabiel.

Aalscholver (Cormorant)

271 nesten.

Nederland 1990-2008: matige toename.

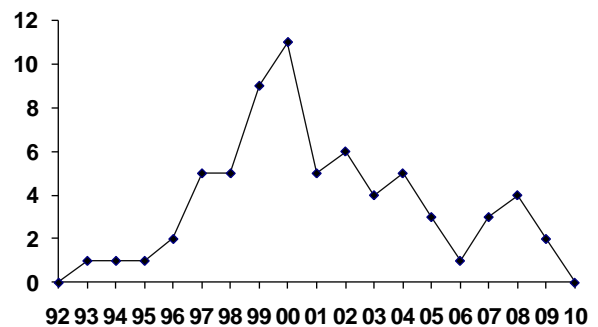
Blauwe Reiger (Grey Heron)

0 territoria.

Geen nesten vastgesteld.

Er worden wel regelmatig Blauwe Reigers gezien maar dit kunnen niet-broedende exemplaren zijn.

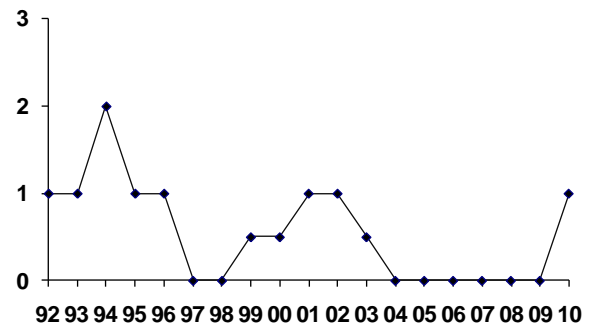
Nederland 1990-2008: matige toename.

Roerdomp (Bittern)

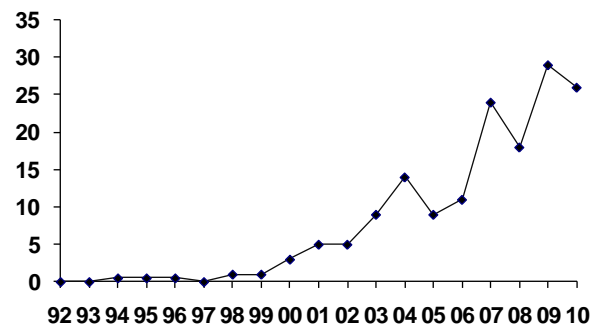
1 territorium

Op 15 mei is een Roerdomp gehoord, en dit is volgens de criteria voldoende om te concluderen tot een territorium.

Lepelaar (Spoonbill)

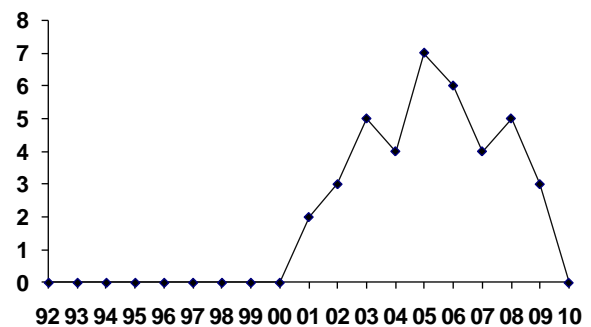
26 nesten, waarvan 12 op hetzelfde eilandje waar ze vorig jaar zijn begonnen te broeden met 5 nesten. Dit eilandje is kennelijk populairder geworden ondanks de minder rustige ligging. Merkwaardig is wel dat de plotselinge sterke afname op de oorspronkelijke plek (van 24 naar 14 nesten) samenvalt met het vertrek van Heilige Ibis aldaar (zie hieronder). De twee soorten broedden sinds 2000 vrijwel door elkaar heen op dezelfde locatie. Zouden de Lepelaars dan toch bescherming hebben genoten van de ibissen? Dat het totaalaantal in de Botshol ondanks het ingebruiknemen van het nieuwe eiland niet verder is toegenomen kan ook samenhangen met de sterke groei van de Lepelaarkolonie in de Nieuwkoopse Plassen (van 6 in 2009 naar 30 in 2010).
Nederland 1990-2008: sterke toename.

Heilige Ibis (Sacred Ibis)

0 nesten

In de winter 2009-2010 zijn de Heilige Ibissen 'teruggevangen' in Avifauna Alphen aan de Rijn, waar ze oorspronkelijk ook vandaan kwamen (wat overigens slechts bij 1 ex. is vastgesteld), en waar ze vermoedelijk ieder jaar overwinterden.

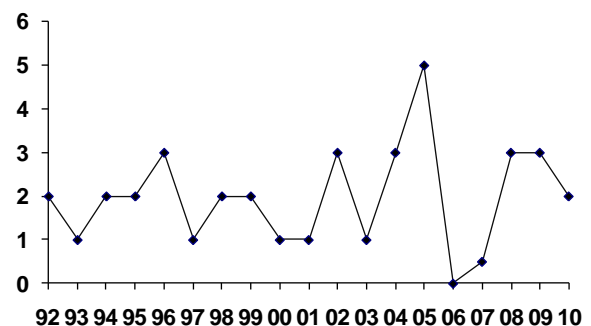

Knobbelzwaan (Mute Swan)

2 nesten

1 bij het Fort, en 1 in het nieuwe open moerasgebied van de Onverdeelde Helft.

Nederland 1990-2008: matige toename.

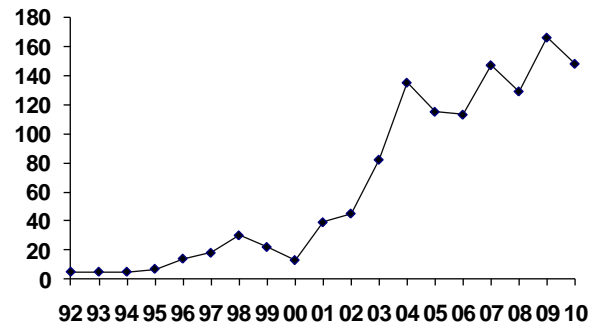

Grauwe Gans (Greylag Goose)

148 nesten.

Tijdens de speciale maarttelling zijn, verspreid over Grote en Kleine Wije, 148 bewoonde nesten gevonden.

De precieze aantallen nesten per 'minikolonie' zijn deze keer ingevoerd in het geografisch informatiesysteem van Natuurmonumenten.

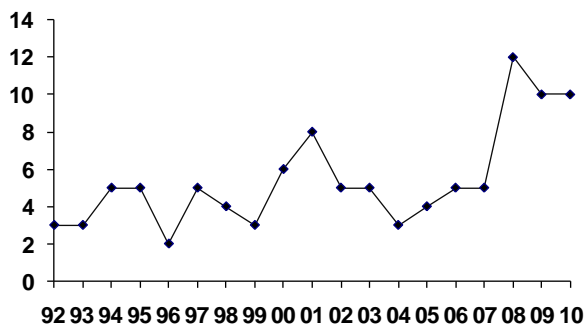
Nederland 1990-2008: sterke toename.

Nijlgans (Egyptian Goose)

10 territoria.

De groei lijkt er even wat uit te zijn bij deze exoot.

Nederland 1990-2008: sterke toename.

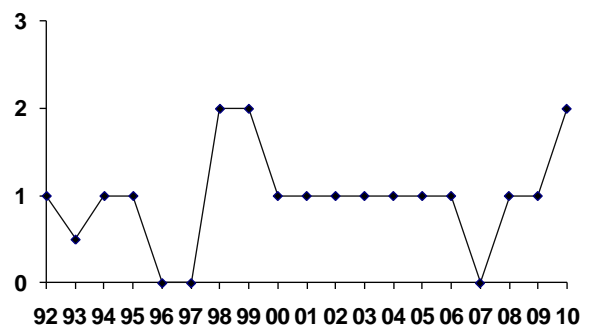

Bergeend (Shelduck)

2 territoria.

1 territorium aan de zuidrand van de Grote Wije, en waarschijnlijk 1 in het nieuwe open moerasgebied van de Onverdeelde Helft (mogelijk broedt deze vogel in de poldersloten vlak ten noorden daarvan).

Nederland 1990-2008: matige toename.

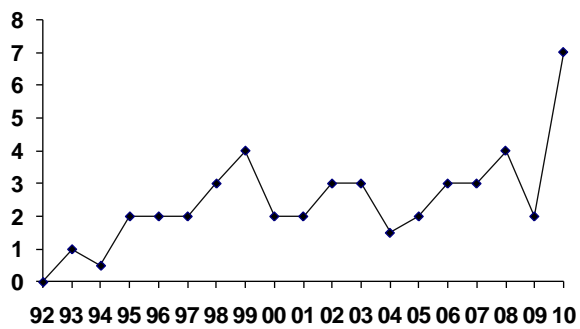

Krakeend (Gadwall)

7 territoria.

Een scherpe toename. De soort doet het overal in Nederland goed de laatste tijd. Nest gezien bij het Zwanegat.

Nederland 1990-2008: sterke toename.

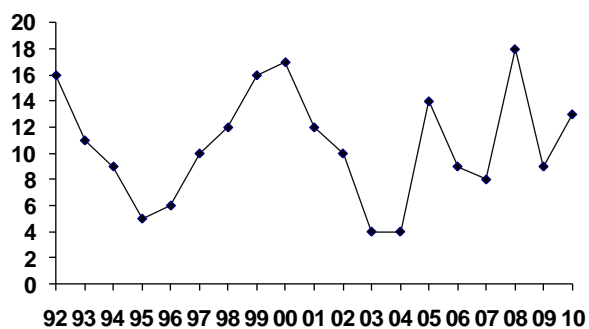

Wilde Eend (Mallard)

13 territoria.

Zeven van de 13 zijn vastgesteld op 5 mei.

Nederland 1990-2008: stabiel.

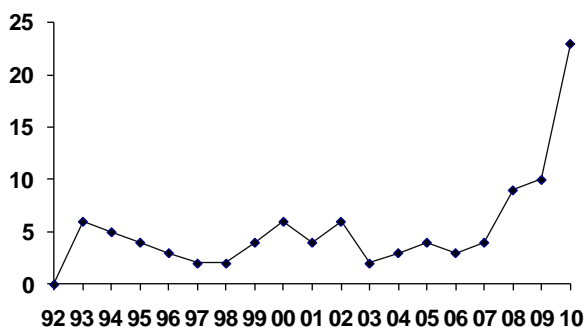

Kuifeend (Tufted Duck)

23 territoria.

De zeer sterke toename strookt met wat geconstateerd is in de Vechtplassen.

Nederland 1990-2008: matige toename.

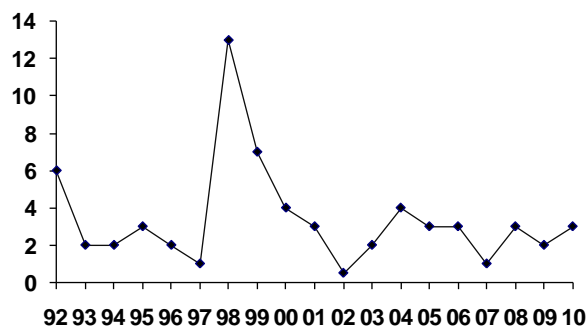

Krooneend (Red-crested Pochard)

3 territoria.

2 in de Grote Wije en 1 in de Kleine Wije.
In de Grote Wije zijn ook jongen (pulli) gezien.

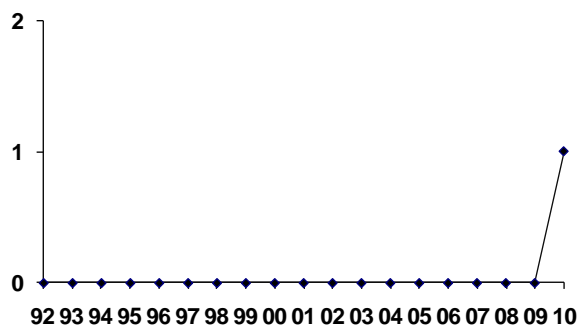
Nederland 1990-2008: sterke toename.

Houtsnip (Woodcock)

1 territorium.

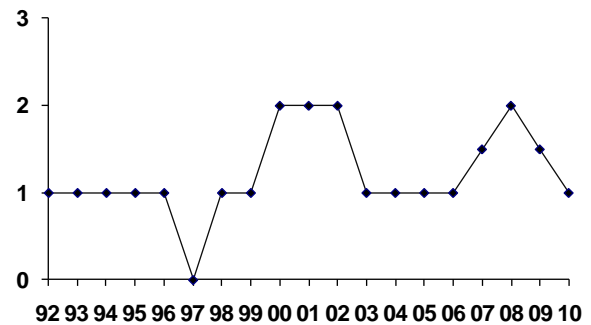
Op 23 mei vloog uit de Duvelsandam een Houtsnip op, en dit is op grond van de Sovon-normen voldoende om tot een territorium te concluderen. Dat is dan voor het eerst in de lange inventarisatiehistorie van Botshol.

Bruine Kiekendief (Marsh Harrier)

1 territorium.

Aanvankelijk leek het erop dat dit niet een echt broedgeval betrof maar slechts territoriaal gedrag, waargenomen op vijf data tussen eind april en eind mei, en steeds op de plek waar ook andere jaren een territorium/nest was. Maar in de maanden juli en augustus zijn regelmatig twee juvenielen gezien in Waverhoek en Botshol, soms ook samen met de ouders. Het blijft een wat stiekeme soort om te inventariseren, maar bovenal willen wij versterking van een eventueel broedgeval voorkomen, dus daarom blijven we op afstand en weten we dus niet altijd iets van het broedsucces. Hoe dan ook, er was dus wel degelijk een broedgeval.

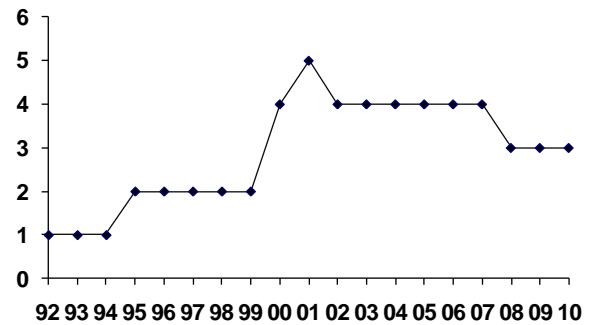

Nederland 1990-2008: matige afname.

Havik (Goshawk)

3 territoria (2 nesten vastgesteld).

De twee nesten zijn op de bekende plekken. Het derde territorium betreft enkele verspreide waarnemingen, en het is niet uitgesloten dat dit in feite twee territoria betreft.

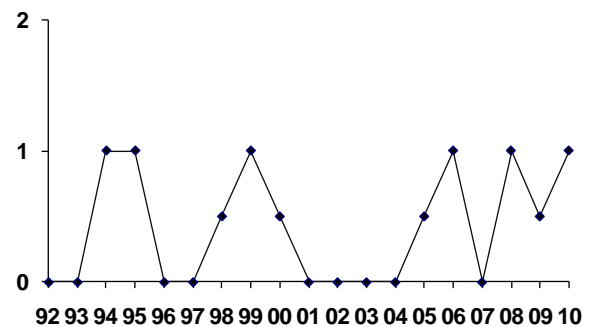

Nederland 1990-2008: stabiel.

Sperwer (Eurasian Sparrowhawk)

1 territorium.

Diverse waarnemingen met prooi etc., voornamelijk aan de noordzijde van de Kleine Wijde.

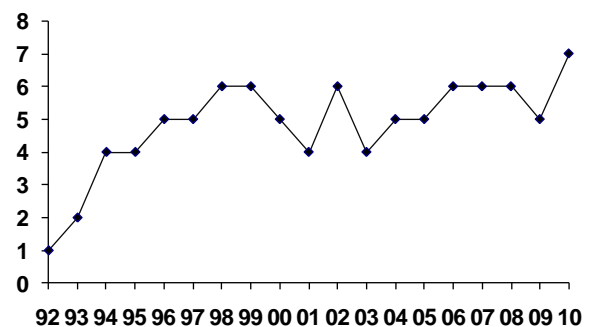

Nederland 1990-2008: stabiel.

Buizerd (Buzzard)

7 territoria (4 nesten vastgesteld).

Het hoogste aantal ooit, maar wel met drie territoria waarvan geen nesten zijn gevonden. Zodra het blad aan de bomen zit wordt ook niet meer actief naar nesten gezocht, want dit is een territoriumkartering, geen nestkartering.

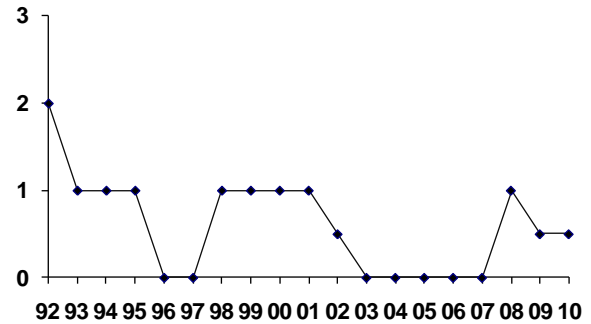
Nederland 1990-2008: matige toename.

Boomvalk (Hobby)

0-1 territorium.

Waarnemingen op 28 april (2 ex.) 14 mei, 4 juni (paar) en 27 juni, alle rond de Kleine Wije. Het paar van 4 juni dook een stukje bos in, mogelijk is daar een onopgemerkt nest geweest.

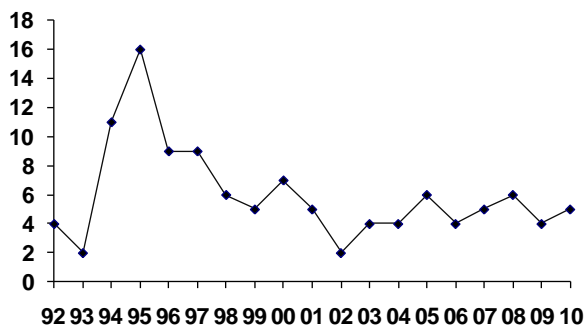
Nederland 1990-2008: matige afname.

Fazant (Pheasant)

5 territoria.

Nederland 1990-2008: matige afname.

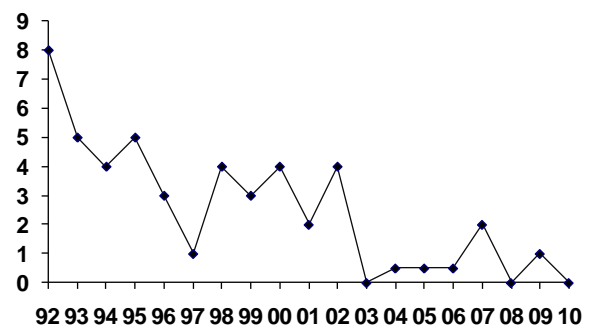

Waterral (Water Rail)

0 territoria

Hoewel het zeker niet uitgesloten is dat er toch een territorium van deze lastig te inventariseren soort is, is de neerwaartse trend over de jaren heen veelzeggend.

Nederland 1990-2008: matige toename.

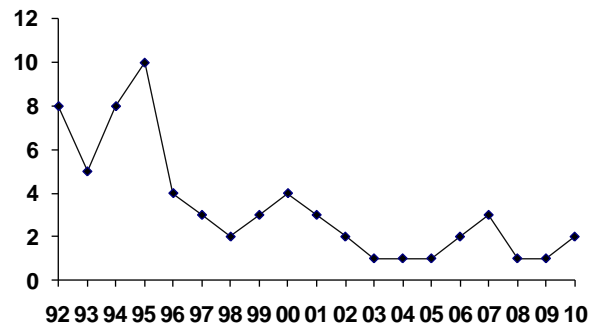

Waterhoen (Moorhen)

2 territoria.

1 bij de beheerderswoning, 1 aan de oostzijde van Kleine Kooibos.

Nederland 1990-2007: stabiel.

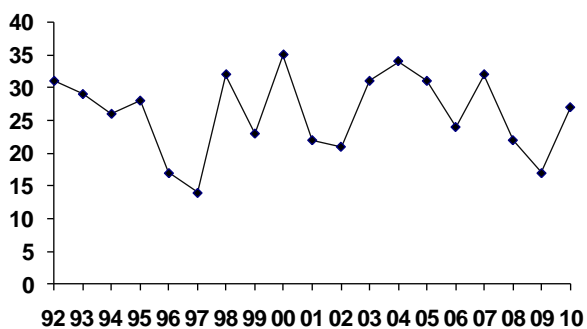

Meerkoet (Coot)

27 territoria (2 nesten vastgesteld).

Blijft op hetzelfde vrij hoge niveau als in de meeste voorgaande jaren.

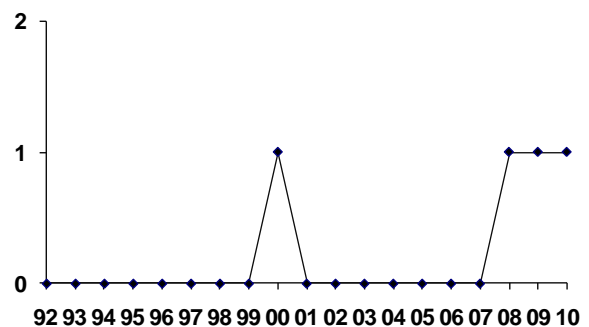
Nederland 1990-2008: matige toename.

Kleine Mantelmeeuw (Lesser Black-backed Gull)

1 territorium.

In de Grote Wije, op het noordelijkste van de 5 kokmeuweneilandjes. Waarneming van 2 ex. op 31 mei.

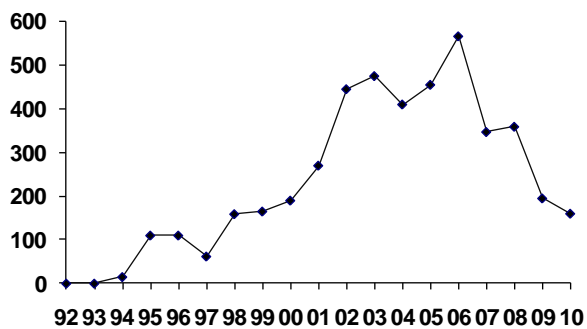
Kokmeeuw (Black-headed Gull)

160 nesten.

Nesten geteld op 18 mei. De afname na de topjaren 2002-2006 zet verder door, hoewel 160 nesten nog steeds een respectabel aantal is. Het aantal nesten per plek:

- 1: 86
- 2: 44
- 3: 18
- 4: 5
- 5: 7

Nederland 1990-2008: matige afname.

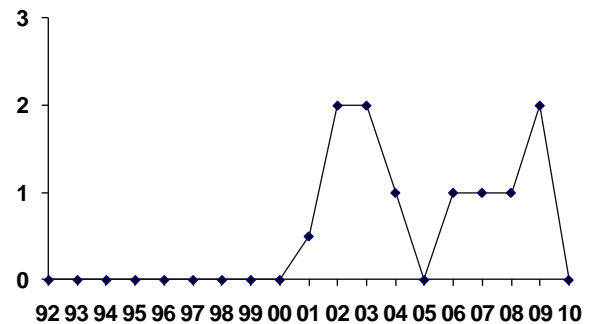

Zwartkopmeeuw (Mediterranean Gull)

0 territoria.

Wel waargenomen op de Grote Wije, maar te weinig keren (28 april, 18 mei) om een territorium te kunnen vaststellen.

Nederland 1990-2008: sterke toename.

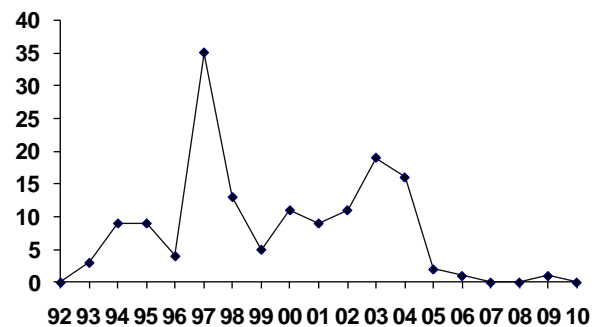

Visdief (Common Tern)

0 territoria.

Gebruikt de Botshol wel incidenteel om te foerageren, maar een broedterritorium is niet vastgesteld.

Nederland 1990-2008: matige toename.

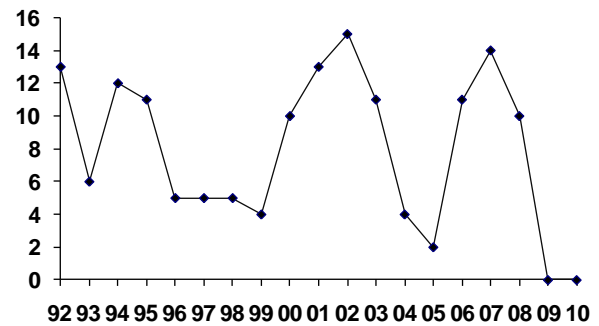
Zwarte Stern (Black Tern)

0 nesten.

Natuurmonumenten had de nestvlotjes wel op tijd uitgelegd op de oude kolonieplek bij het Fort, maar tevergeefs. Misschien ook omdat de vlotjes in erg open water zijn komen te liggen doordat de Grauwe gans al het omringende groen heeft weggegeten.

In juni zijn daar nog wel enkele Zwarte Sterns foeragerend gezien. Op 22 juni is over de Grote Wijde een exemplaar vliegend met voer richting Vinkeveense Plassen gezien.

Nederland 1990-2008: stabiel.

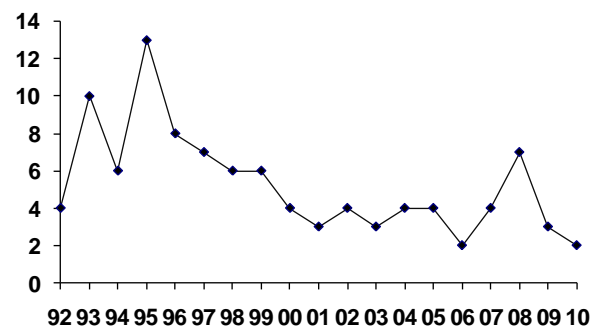

Houtduif (Wood Pigeon)

2 territoria.

1 bij de beheerderswoning aan de zuidzijde van de Grote Wijde, en 1 nabij Verweij aan het westelijke einde van de Brugsloot.

Nederland 1990-2008: matige afname.

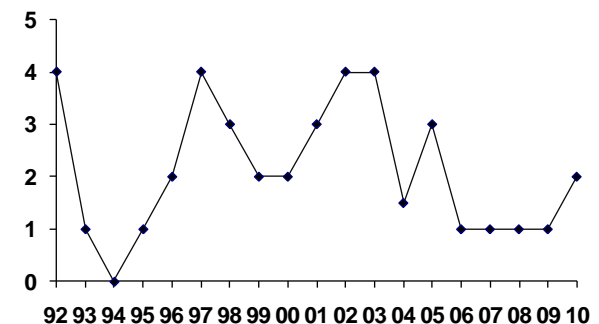

Holenduif (Stock Dove)

2 territoria.

1 bij de Botsholse schuur en 1 noord van het Toonewater.

Nederland 1990-2008: stabiel.

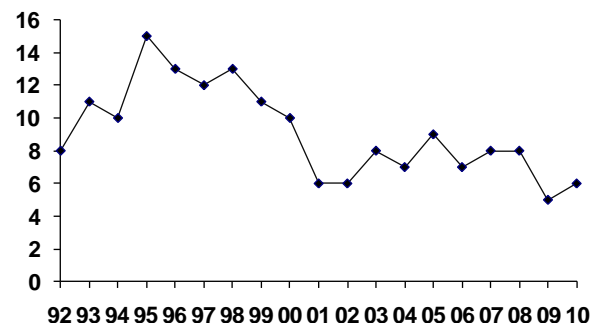

Koekoek (Cuckoo)

6 territoria.

Schatting voor het hele gebied.
Een stippenkaart heeft niet veel zin voor deze soort.

Nederland 1990-2008: matige afname.

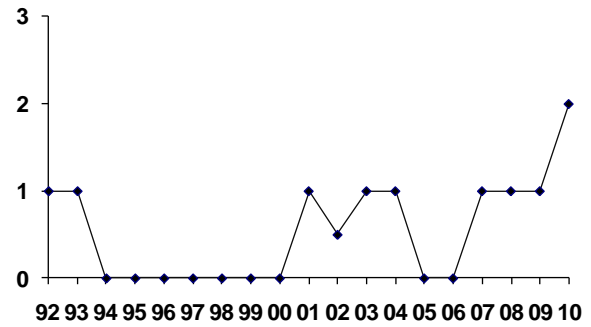

Bosuil (Tawny Owl)

2 territoria.

1 bewoonde nestkast, en 1 ander territorium. Op 21 maart zijn beide mannetjes gelijktijdig gehoord. Op 13 juni zijn 's avonds drie grote jongen gezien nabij de kast.

Nederland 1990-2008: stabiel.

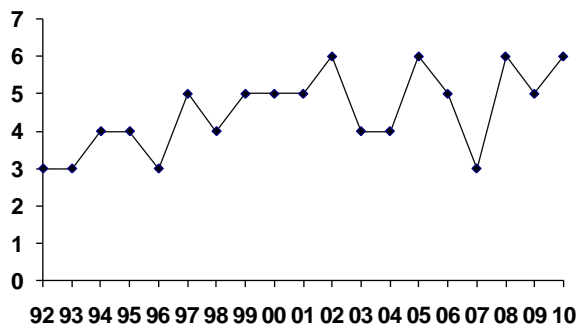
Grote Bonte Specht (Great Spotted Woodpecker)

6 territoria.

De meest westelijke twee territoria betreffen nestvondsten. Van de andere vier is bij drie roffelen gehoord.

Over de jaren heen gezien is er een toename, wat samenhangt met het ouder worden van de moerasbossen.

Nederland 1990-2008: matige toename.

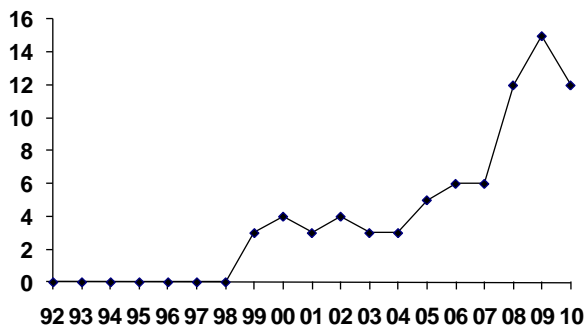

Boompieper (Tree Pipit)

12 territoria.

Het hoge aantal van de laatste twee jaren blijft gehandhaafd. Voor Boompieper is de Botshol één van de weinige broedplaatsen in het Groene Hart, dankzij de afwisseling van de soms drogere rietlanden met struiken en solitaire bomen.

Nederland 1990-2008: matige toename.

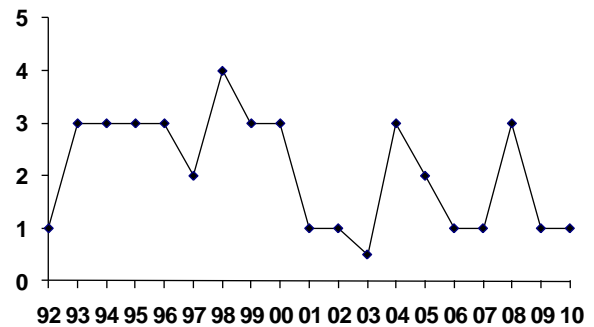
Witte Kwikstaart

(White Wagtail)

1 territorium.

Een nest bij de Fortwoning.

Nederland 1990-2008: matige afname.

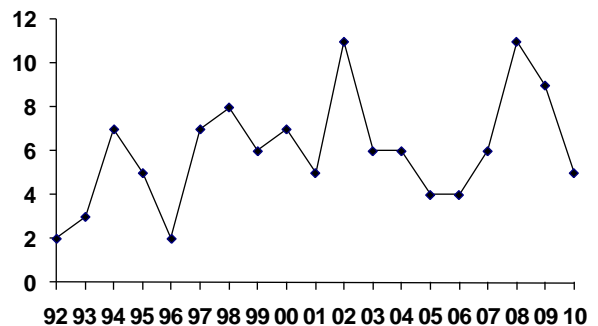

Winterkoning (Wren)

5 territoria; wordt alleen geteld in Moeras de Boer (8 ha.).

Is sterk afgenomen wegens de langdurige vorst in de voorafgaande winter.

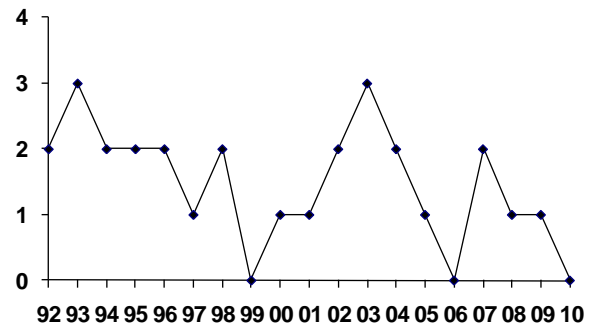
Nederland 1990-2008: matige toename.

Heggenmus (Dunnock)

0 territoria; wordt alleen geteld in Moeras de Boer (8 ha.).

Nederland 1990-2008: stabiel.

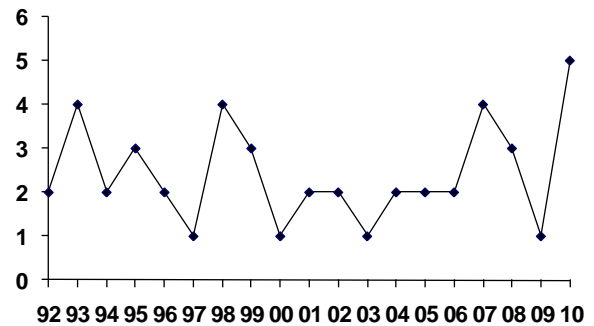

Roodborst (Robin)

5 territoria; wordt alleen geteld in Moeras de Boer (8 ha.).

Terug naar een hoog aantal, maar het blijft een moeilijk te inventariseren soort die in andere jaren wellicht onderteld is.

Nederland 1990-2008: matige toename.

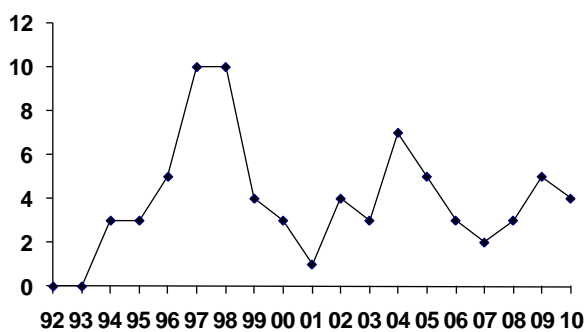

Blauwborst (Bluethroat)

4 territoria.

De hoge aantallen van eerdere jaren lijken niet meer gehaald te kunnen worden, ondanks de aantrekkelijkheid van het opengemaakte moerasbos op de Turfakker.

Nederland 1990-2008: matige toename.

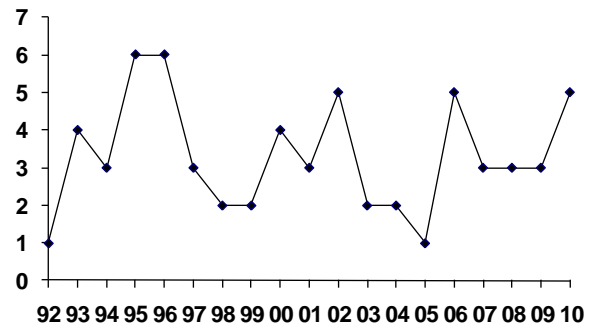

Merel (Blackbird)

5 territoria; wordt alleen geteld in Moeras de Boer (8 ha.).

Het hogere aantal kan samenhangen met dat van Roodborst: een betere telling in de vroegste uren van de dag, of beter zangwee voor deze lijsterachtigen.

Nederland 1990-2008: matige toename.

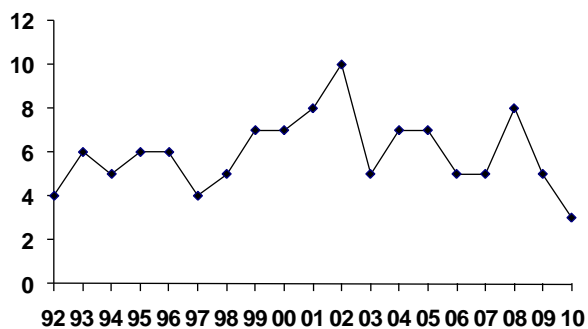

Zanglijster (Song Thrush)

3 territoria.

Het lage aantal is niet goed te verklaren, tenzij er nu een landelijke trend is van afname, maar de recente Sovon-gegevens hierover zijn bij het opstellen van dit rapport nog niet voorhanden.

Nederland 1990-2008: matige toename.

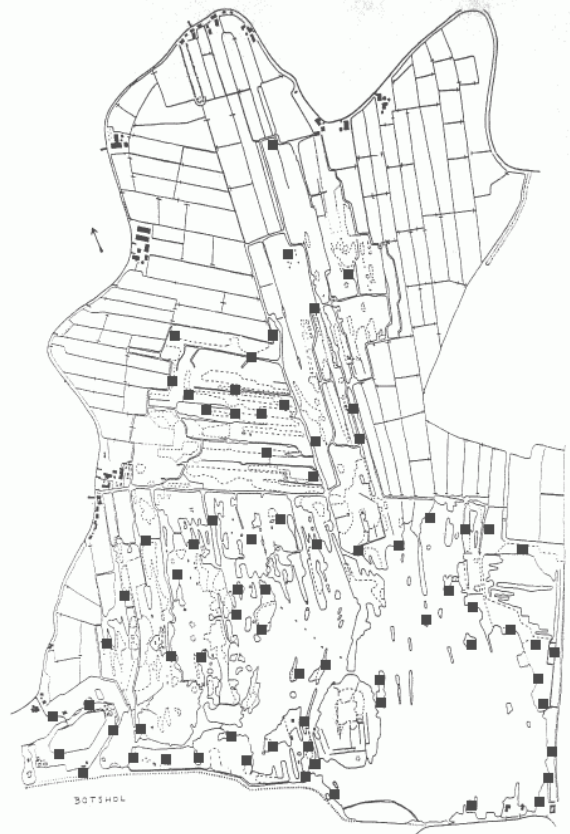
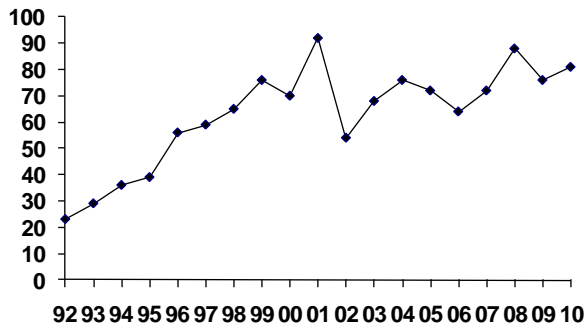

Rietzanger (Sedge Warbler)

81 territoria.

Rietzanger blijft het goed doen. Steeds meer aanwezig in de opengemaakte stukken moerasbos in Turfakker e.o.

Nederland 1990-2008: matige toename.

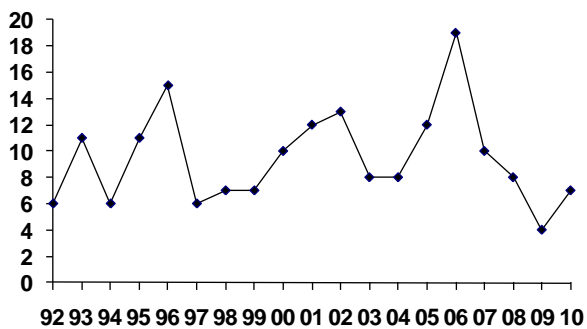

Snor (Savi's Warbler)

7 territoria.

Na het dramatisch lage aantal van vorig jaar is 7 territoria een redelijk aantal. Bijna alle territoria lijken binnen elkaars gehoorafstand te liggen.

Nederland 1990-2008: matige toename.

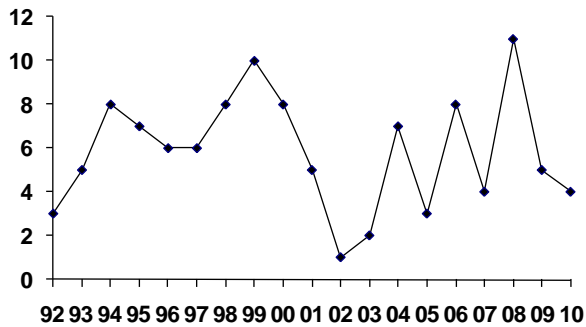

Sprinkhaanzanger

(Grasshopper Warbler)

4 territoria.

Nederland 1990-2008: matige toename.

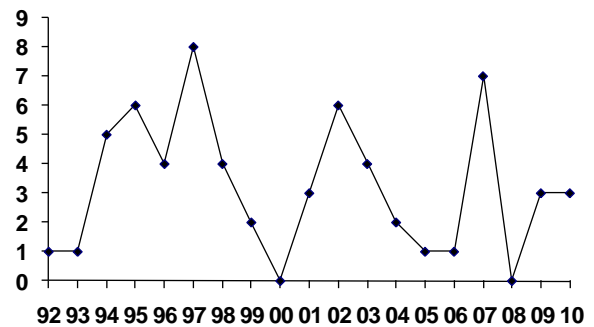

Bosrietzanger (Marsh Warbler)

3 territoria.

Twee territoria bevonden zich in Moeras de Boer en vlak ten noorden daarvan. Een derde territorium was bij het Fort.

Nederland 1990-2008: stabiel.

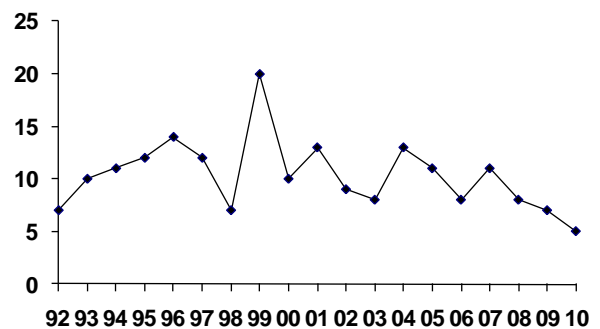
Kleine Karekiet

(Reed Warbler)

5 territoria; wordt alleen geteld in Moeras de Boer (8 ha.).

Er lijkt een tendens van afname te zijn, maar het kan opnieuw een ondertelling zijn. In elk geval is op 22 juni genoteerd: 'overal veel Kleine Karekieten in de Botshol, meer dan Rietzanger eerder in het seizoen'.

Nederland 1990-2008: stabiel.

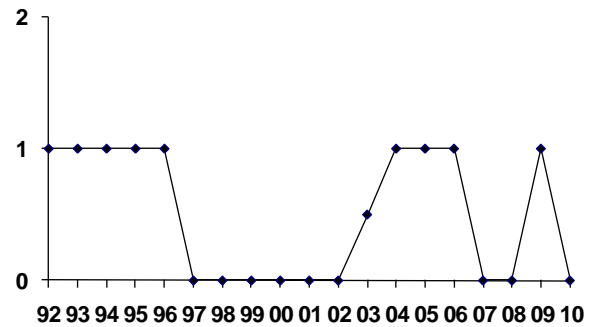

Grote Karekiet (Great Reed Warbler)

0 territoria.

De hardnekkige zanger van vorig jaar is niet teruggekeerd. Helaas neemt de soort ook af in de Vechtplassen, het laatste bolwerk in de verre omtrek.

Nederland 1990-2008: sterke afname.

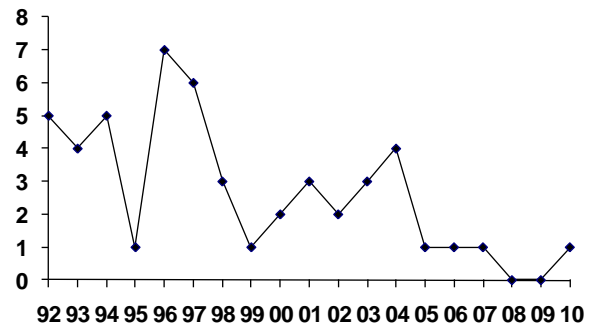

Spotvogel (Icterine Warbler)

1 territorium.

Zoals in de meeste jaren een territorium bij de beheerderswoning. Gelukkig is het in de Botshol toch niet helemaal afgelopen met deze soort.

Nederland 1990-2008: matige afname.

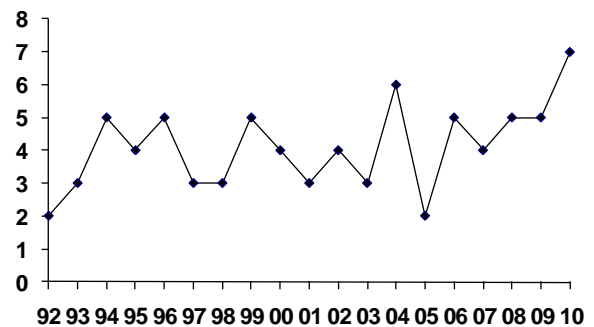

Tuinfluitier (Garden Warbler)

7 territoria; wordt alleen geteld in Moeras de Boer (8 ha.).

Met het ouder worden van de moerasbossen wordt de Tuinfluitier geleidelijk aan talrijker.

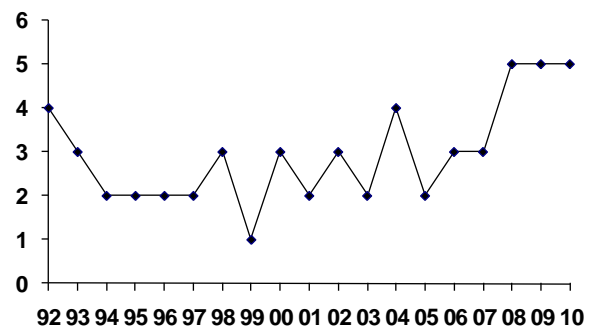
Nederland 1990-2008: matige afname.

Zwartkop (Blackcap)

5 territoria; wordt alleen geteld in Moeras de Boer (8 ha.).

Nederland 1990-2008: matige toename.

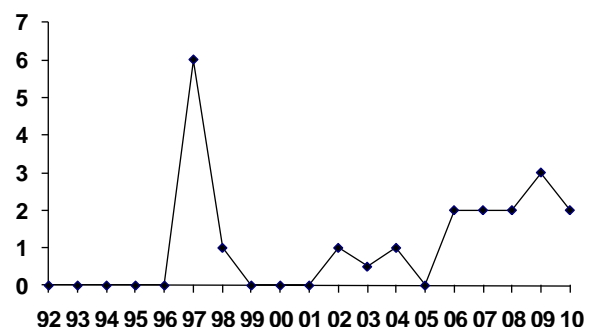

Grasmus (Whitethroat)

2 territoria.

1 in Moeras de Boer, en 1 bij de opengewerkte stukken moerasbos van Turfakker etc.

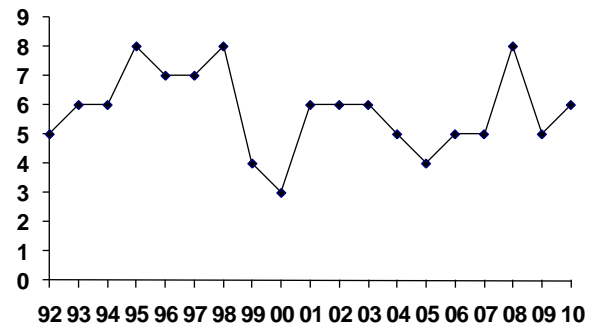
Nederland 1990-2008: matige toename.

Tjiftjaf (Chiffchaff)

6 territoria; wordt alleen geteld in Moeras de Boer (8 ha.).

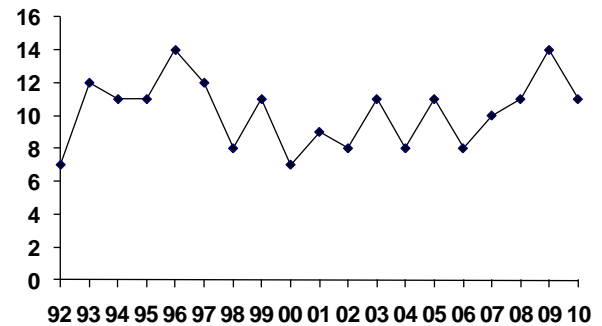
Nederland 1990-2008: stabiel.

Fitis (Willow Warbler)

11 territoria; wordt alleen geteld in Moeras de Boer (8 ha.).

Nederland 1990-2008: matige afname.

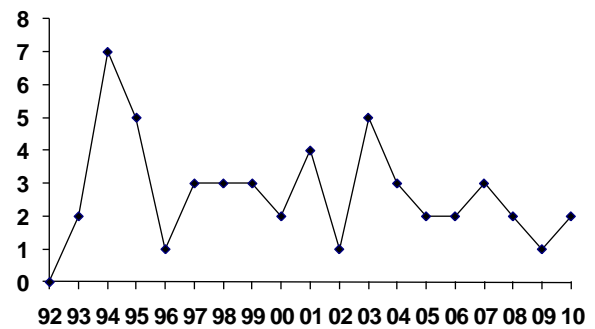

Grauwe Vliegenvanger

(Spotted Flycatcher)
2 territoria

Dit jaar weer een broedgeval op de vertrouwde plek bij de beheerderswoning.
Daarnaast 1 territorium aan de westkant van de Kloosterkolk.

Nederland 1990-2008: matige afname.

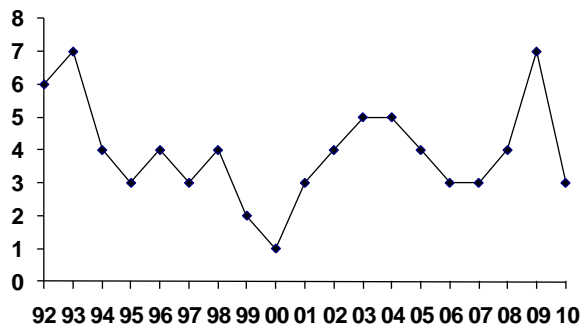

Staatmees (Long-tailed Tit)

3 territoria.

Is weer op het oude niveau na een zeer goed 2009.

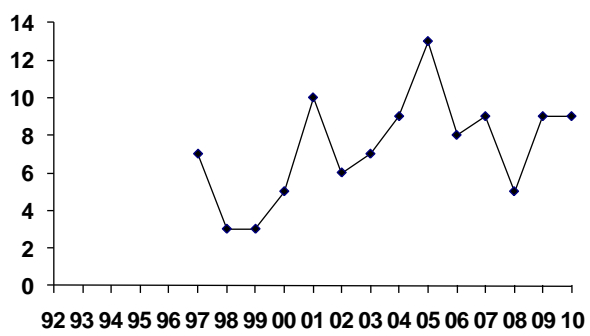
Nederland 1990-2008: matige afname.

Pimpelmees (Blue Tit)

9 territoria.

Nederland 1990-2008: matige toename.

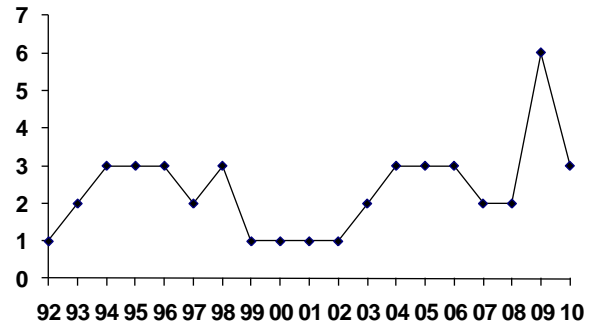

Koolmees (Great Tit)

3 territoria; wordt alleen geteld in Moeras de Boer (8 ha.).

De uitschieter van vorig jaar is niet goed te verklaren. (Landelijke vergelijkingscijfers voor 2009 zijn nog niet beschikbaar.)

Nederland 1990-2008: matige toename.

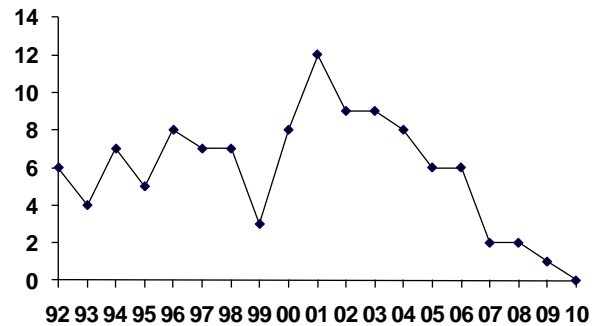

Matkop (Willow Tit)

0 territoria.

Deze typische moerasbosbewoner is dit jaar voor het eerst afwezig in de Botshol. De laatste trendcijfers van SOVON (1999-2008) laten voor Nederland als geheel ook een achteruitgang zien. Mogelijk hangt dit samen met de veroudering van het moerasbos.. Open stukken maken daarin is misschien een oplossing.

Nederland 1990-2008: matige afname.

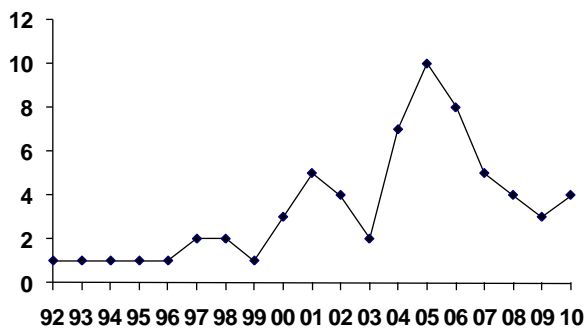
Boomkruiper

(Short-toed Treecreeper)

4 territoria.

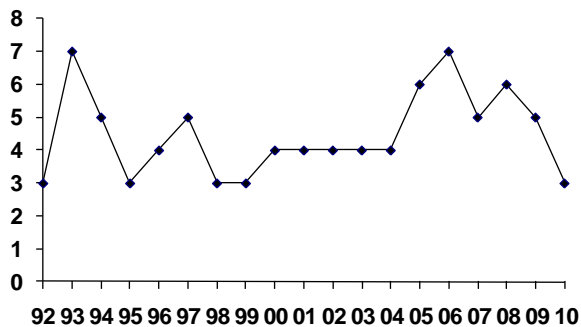
Blijft toch redelijk op sterkte, na de uitschieters van 2004-2006.

Nederland 1990-2008: matige toename.

Gaai (Jay)
3 territoria.

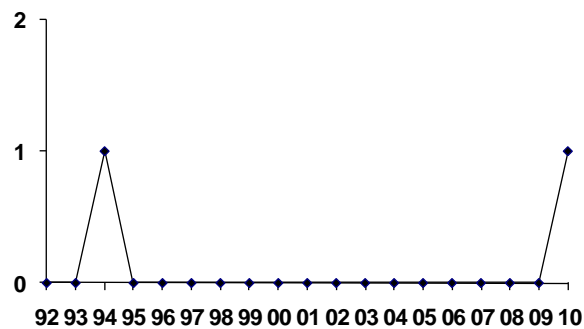
Nederland 1990-2008: matige toename.

Ekster (Magpie)
1 territorium.

Bij het Zwanegat is op 23 mei een bewoond Eksternest gevonden. Merkwaardig genoeg is van bijna dezelfde plek de Buizerd tijdens het broedseizoen een stukje naar het Noorden opgeschoven.

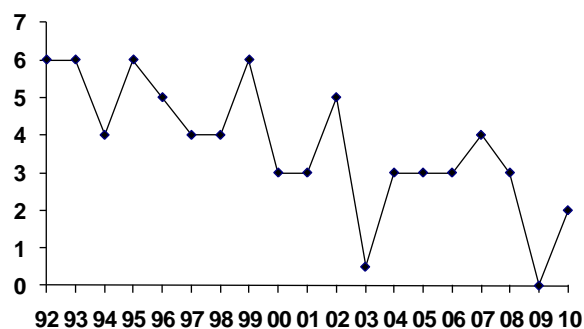
Nederland 1990-2008: matige afname.

Zwarte Kraai (Carrion Crow)
2 territoria.

1 bij het Zwanegat, 1 oost van de Fortplas.

Nederland 1990-2008: matige toename.

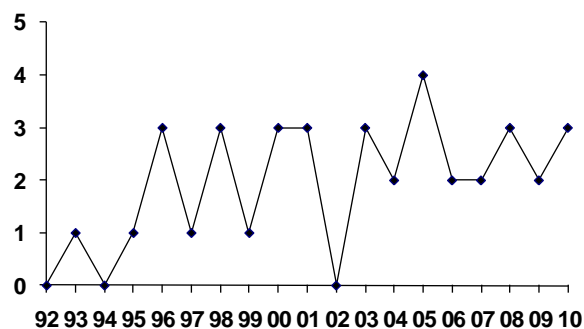

Spreeuw (Starling)

3 territoria.

1 bij de beheerderswoning, 2 bij de Fortwoning.

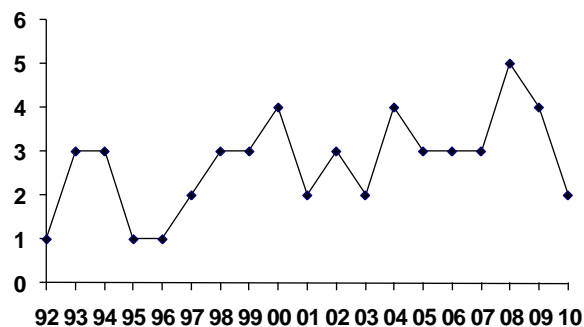
Nederland 1990-2008: matige afname.

Vink (Chaffinch)

2 territoria; wordt alleen geteld in Moeras de Boer (8 ha.).

Nederland 1990-2008: matige toename.

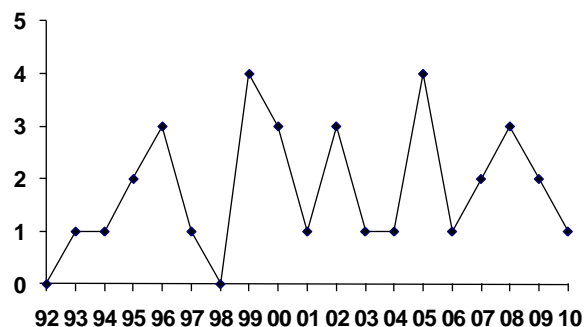

Groenling (Greenfinch)

1 territorium.

Deze soort broedt aan de randen van de Botshol, bij bewoning. Dat kan de sterke fluctuaties deels verklaren: een territorium valt net binnen of net buiten de Botshol.

Nederland 1990-2008: matige toename.

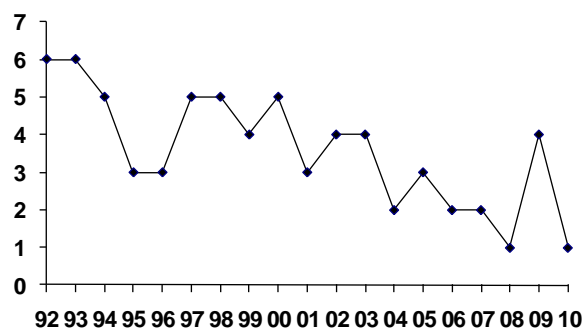
Putter (Goldfinch)

1 territorium.

Drie losse waarnemingen (zonder territoriumindicatie) verspreid over de Botshol waren geen van alle voldoende voor een territorium, maar samen toch als één territorium beschouwd, bij het Fort. Mogelijk was er een tweede territorium aan de oostzijde van de Kloosterkolk.

De soort neemt over alle jaren heen duidelijk af.

Nederland 1990-2008: sterke toename.

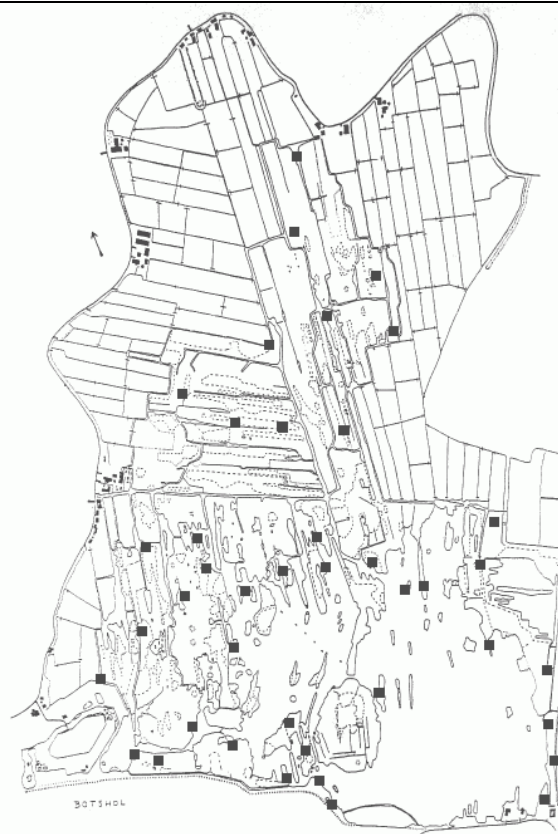
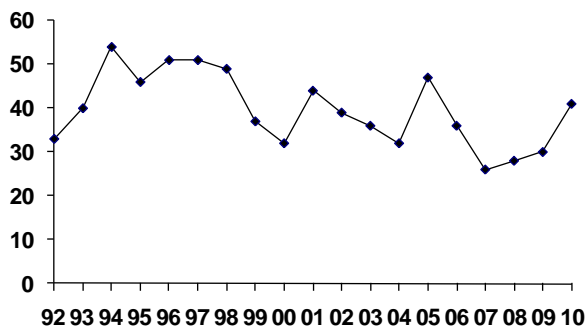

Rietgors (Reed Bunting)

41 territoria.

Deze karakteristieke Botsholsoort blijft het goed doen, hoewel er over alle jaren heen wel een langzaam dalende trend is.

Nederland 1990-2008: matige toename.

Afwezige soorten 2010 (voorgaand jaar of het jaar daarvoor nog aanwezig)

Blaauwe Reiger, Heilige Ibis, Waterral, Zwartkopmeeuw, Visdief, Zwarte Stern, Grote Karekiet, Matkop.

Nieuwe of teruggekeerde soorten 2009 (voorgaande twee jaar afwezig)

Roerdomp, Houtsnip, Spotvogel, Ekster.

Overige waarnemingen tijdens het broedseizoen

(1 ex. tenzij anders vermeld)

Ree op 30 april en 23 mei in de Duvelsandam.

Tapuit op 30 april en 23 mei in de weilanden naast Moeras de Boer en naast de Vliet.

Roodborsttapuit op 4 juni in het baggerdepot tussen Onverdeelde Helft en Waver (valt buiten het inventarisatiegebied).

Scholekster nest direct aan de Vliet in de weilanden.

Tafeleend man 5 mei in Grote Wije.

Purperreiger op 24 mei en 13, 14 en 22 juni, maar geen aanwijzingen voor een broedterritorium. Mogelijk gaat het om nog niet geslachtsrijpe vogels uit de Nieuwkoopse Plassen, die wat ronddolen. Hervestiging van Purperreiger in de Botshol is dus wel ieder moment te verwachten.

Grauwe Fitis 23 mei Onverdeelde Helft (gezien en gehoord door Walter Busse, die de soort een week eerder nog uitgebreid had bestudeerd in Zuid-Polen; gezien hier: geheel grijs met lange oogstreep en witte vleugelstreep; gehoord hier: witte kwikstaart-achtig geluid, geheel anders dan Fitis; gedrag: totaal niet schuw).

Rode Lijst

In 2004 heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de huidige Rode Lijsten vastgesteld. Op de 'Rode Lijst 2004' voor vogels staan 78 vogelsoorten vermeld, die meer of minder in de gevarenzone zitten. Het betreft alleen Nederlandse broedvogels (**vet**: broedvogels Botshol):

Blauwe kiekendief	GE	Grote karekiet	BE	Kwartelkoning	KW	Slobeend	KW
Boerenzwaluw	GE	Grote Mantelmeeuw	GE	Lachstern	VN	Snor	KW
Bontbekplevier	KW	Grote stern	BE	Matkop	GE	Spotvogel	GE
Bonte strandloper	VN	Grote zilverreiger	GE	Middelste zaagbek	GE	Steenuil	KW
Boomvalk	KW	Grutto	GE	Nachtegaal	KW	Steltkluit	GE
Brilduiker	GE	Hop	VN	Nachtzwaluw	KW	Strandplevier	BE
Draaihals	EB	Huismus	GE	Oeverloper	GE	Tapuit	BE
Duinpieper	EB	Huiszwaluw	GE	Ortolaan	EB	Tureluur	GE
Dwergmeeuw	EB	Kemphaan	EB	Paapje	BE	Veldleeuwerik	GE
Dwergstern	KW	Kerkuil	KW	Patrijs	KW	Velduil	EB
Engelse kwikstaart	BE	Klapekster	EB	Pijlstaart	BE	Visdief	KW
Gele kwikstaart	GE	Kleine zilverreiger	GE	Porseleinhoen	KW	Watersnip	BE
Goudplevier	VN	Kleinst waterhoen	VN	Purperreiger	BE	Wielewaal	KW
Graspieper	GE	Kneu	GE	Raaf	GE	Wintertaling	KW
Grauwe gors	EB	Koekoek	KW	Ransuil	KW	Woudaap	EB
Grauwe kiekendief	EB	Korhoen	EB	Ringmus	GE	Zomertaling	KW
Grauwe klauwier	BE	Kortsnavelboomkruiper	GE	Roerdomp	BE	Zomertortel	KW
Grauwe vliegenvanger	GE	Kramsvogel	GE	Roodhalsfuut	GE	Zwarte stern	BE
Griël	VN	Kuifleeuwerik	EB	Roodkopklauwier	VN		
Groene specht	KW	Kwak	VNW	Slechtvalk	GE		

Toelichting tabel

- VN** **Soorten die uit Nederland zijn verdwenen**
Een soort krijgt deze status pas als het eerste jaar dat niet meer in Nederland werd gebroed tien of meer jaar geleden is en de soort sindsdien geen regelmatige broedvogel meer is.
- VNW** **In het wild uit Nederland verdwenen soorten**
In het wild uit Nederland verdwenen (geldt alleen voor de kwak), waarvan in gevangenschap een populatie in stand gehouden wordt.
- EB** **Ernstig bedreigde soorten**
Soorten die zeer sterk zijn afgenomen en zeer zeldzaam zijn.
- BE** **Bedreigde soorten**
Soorten die sterk zijn afgenomen en zeldzaam tot zeer zeldzaam zijn en soorten die zeer sterk zijn afgenomen en zeldzaam zijn.
- KW** **Kwetsbare soorten**
Soorten die zijn afgenomen en vrij tot zeer zeldzaam zijn en soorten die sterk tot zeer sterk zijn afgenomen en vrij zeldzaam zijn.
- GE** **Gevoelige soorten**
Soorten die stabiel of toegenomen zijn en zeer zeldzaam zijn en soorten die sterk tot zeer sterk zijn afgenomen en algemeen zijn.

Bron: http://www.vogelbescherming.nl/vogels_beschermen/wet_en_regelgeving/rode_lijst/vogels_op_de_rode_lijst

Resultaten bij de nieuwe petgaten

De Onverdeelde Helft, in het noordwesten van de Botshol, was altijd een gebied van stroken bosopslag met daartussen sloten en een beetje riet. Qua vogels was er vaak weinig te beleven, maar we inventariseerden het natuurlijk wel steeds. Een groot deel van dit terrein is in het winterhalfjaar van 2006/2007 door Natuurmonumenten 'opengetrokken' zodat er petgaten ontstonden, smalle open wateren, met daartussen brede stroken rietland, en evengoed nog enkele struiken. Kortom een vrijwel nieuw terrein, en dit betreft de eerste fase van het Herstelplan Botshol. Het is nu een goed moment om de eerste broedvogelresultaten in dit gebied te bezien.

In onderstaande tabel staan de aantallen broedvogelterritoria in dit nieuwe gebied in 2010, met daarachter ter vergelijking twee willekeurige jaren van vlak voor de herinrichting:

	2010	2006	2004
Fuut	1	-	-
Krakeend	2	-	-
Wilde Eend	1	-	-
Kuifeend	2	-	-
Meerkoet	2	1	1
Boompieper	2	2	1
Blauwborst	1	-	-
Rietzanger	9	3	3
Sprinkhaanzanger	1	1	-
Grasmus	1	-	-
Rietgors	3	3	2
Fazant	-	1	1
Matkop	-	1	1

Dit is exclusief de soorten die te algemeen zijn om in de hele Botshol te tellen, waaronder de Kleine Karekiet.

Daarnaast wordt de Ringslang regelmatig gemeld uit dit nieuwe terrein.

Het grote aantal Rietzangers is verheugend, ook al is deze soort overal aan het toenemen. Rietzanger stond tot voor kort op de Rode lijst, en dat kan natuurlijk zo weer gebeuren. Het enige minpuntje is dat er nu voor Matkop geen plaats meer is in dit stukje van de Botshol, terwijl het juist zo slecht gaat met deze moerasbossoort (dit jaar voor het eerst op nul).

De combinatie van watervogels (Fuut, eenden), rietvogels (Rietzanger, Rietgors) en vogels van open ruigten (Boompieper, Sprinkhaanzanger, Grasmus) weerspiegelt de nieuwe diversiteit in de vegetatie in dit terrein. Vergeleken met de oude situatie is er dus al een toename van diversiteit, maar er is in de toekomst zeker meer te verwachten.

Nabeschuwing; met aanbevelingen aan Natuurmonumenten

Verheugend is de terugkeer van Roerdomp (eenmaal gehoord) en Spotvogel, en de komst van Houtsnip als nieuwe soort voor de Botshol. Even verrassend is dat wij hier voor het eerst een Ree hebben gezien (ten zuiden van de nieuwe petgaten).

Dit jaar waren in de Botshol maar liefst acht soorten afwezig die tenminste in de voorgaande twee jaren nog aanwezig waren als broedvogel (zie pag. 30). Van deze soorten noemen we speciaal Matkop, Zwarte Stern en Heilige Ibis (de overige vijf soorten waren al vaker afwezig). Met de Matkop gaat het elders ook slecht, en het zou te maken hebben met het gebrek aan verjonging in de moerasbossen. De Zwarte Sterns komen nog wel kijken af en toe, dus de kans bestaat dat ze toch weer terugkomen. De Heilige Ibissen zijn door Avifauna teruggevangen, maar daarmee is Botshol voor veel bezoekers en passanten wel een 'leuke soort' armer.

Aanbeveling 1: Maak open plekken in enkele oude moerasbospercelen, in de hoop dat Matkop daarvan profiteert. Bijvoorbeeld open plekken van een kwart hectare, en dan lange tijd met rust laten.

Aanbeveling 2: Leg de nestvlotjes voor Zwarte Stern op wat beschutter plekken in de Fortgracht, in de hoop dat Grauwe Gans ze dan niet verstoort. Ga na of vroeger uitleggen (zoals in Demmerik het geval schijnt te zijn) zinvol is.

Aanbeveling 3: Voeg aan het informatiepaneel bij de Grote Wije tijdelijk een korte tekst toe waarin wordt uitgelegd dat de Heilige Ibissen zijn 'teruggevangen' door Avifauna, en waarom.

De eerste broedvogelresultaten in het gebied van de nieuwe petgaten (1^e fase Herstelplan Botshol) zijn bemoedigend. Zie hierover het aparte verslaggedeelte op pag. 31. Hier zitten nog geen Grauwe Ganzen, zodat ook waterriet een kans krijgt. Misschien kan waterriet nog verder bevorderd worden door de waterkanten op meer plekken geleidelijk af te laten lopen.

Aanbeveling 4: Probeer in de nieuwe petgaten waterriet een kans te geven.

Met de Snor, wellicht de belangrijkste Rode lijstsoort van de rietvegetatie in de Botshol, ging het de laatste jaren bergaf maar nu is er toch weer een kleine opleving. Hopelijk blijft er een voldoende grote restpopulatie, die bij eventuele aanpassingen aan het rietmaairegime (gericht op rietvogels) een bron voor verdere toename kan vormen.

Aanbeveling 5: Houd bij verdere herinrichtingsplannen zoveel mogelijk rekening met de milieu-eisen van Snor.

Rietzanger blijft het heel goed doen, evenals Lepelaar, Boompieper, Kuifeend (snelle toename), Buizerd, Havik. Alleen al dit lijstje wijst op een grote diversiteit, iets waar Botshol al jaren in heeft uitgeblonken: van watervogels en rietvogels tot vogels van de open ruigten (zoals Boompieper) en moerasbosvogels.

Aanbeveling 6: Probeer in de herinrichtingsplannen de grote diversiteit van Botshol te behouden, dus naast open water en riet, ook ruigten en moerasbos. Ook variatie in leeftijd van de diverse habitats is daarbij belangrijk.

Dit jaar konden we wegens te grote defecten geen gebruik meer maken van het ‘inventarisatie-roeibootje’, en gebruikten we de kleine motorboot van de beheerder. Het maken van agenda-afspraken met de beheerder over het gebruik van dit bootje was dit jaar nog niet aan de orde, behalve op het eind van het seizoen. Het moeten maken van zulke afspraken is niet bevorderlijk voor het effectief inventariseren van de broedvogels, omdat drie van de vier inventariseerders vaak ook op werkdagen kunnen inventariseren en dan bij voorkeur vlak vantevoren een goede dag uitkiezen, dus een dag met goed weer om te inventariseren!

Aanbeveling 7: Stel opnieuw een licht bootje speciaal voor het inventariseren beschikbaar, en dan graag met fluistermotor en peddels.

Als dat niet haalbaar is, tref dan een voor het inventariseren effectieve en flexibele regeling voor het gebruik van het motorbootje van de beheerder. Bijvoorbeeld via een gemeenschappelijke agenda op het internet, zoals Google Agenda.

Tabel 1. Aantallen territoria 1992-2010, niet-zangvogels.

Botshol broedterritoria	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
Dodaars	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Fuut	17	18	14	18	14	12	15	14	9	10	14	15	10	11	11	14	14	17	17
Aalscholver	7	0	15	37	41	59	96	128	133	180	167	146	221	245	205	240	227	235	271
Purperreiger	0.5	0	0.5	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0.5	0.5	0	0	0
Blauwe Reiger	0	1	1	1	2	5	5	9	11	5	6	4	5	3	1	3	4	2	0
Kwak	0	0	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Roerdomp	1	1	2	1	1	0	0	0.5	0.5	1	1	0.5	0	0	0	0	0	0	1
Lepelaar	0	0	0.5	0.5	0.5	0	1	1	3	5	5	9	14	9	11	24	18	29	26
Heilige Ibis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	5	4	7	6	4	5	3	0
Knobbelzwaan	2	1	2	2	3	1	2	2	1	1	3	1	3	5	0	0.5	3	3	2
Kolgans	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grauwe Gans	5	5	5	7	14	18	30	22	13	39	45	82	135	115	113	147	129	166	148
Canadagans	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	3	3	5	5	2	5	4	3	6	8	5	5	3	4	5	5	12	10	10
Bergeend	1	0.5	1	1	0	0	2	2	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	2
Krakeend	0	1	0.5	2	2	2	3	4	2	2	3	3	1.5	2	3	3	4	2	7
Wilde Eend	16	11	9	5	6	10	12	16	17	12	10	4	4	14	9	8	18	9	13
Slobeend	1	0.5	2	2	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Kuifeend	0	6	5	4	3	2	2	4	6	4	6	2	3	4	3	4	9	10	23
Tafeleend	0	0	0	0	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Krooneend	6	2	2	3	2	1	13	7	4	3	0.5	2	4	3	3	1	3	2	3
Wintertaling	0	0	0	0.5	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.5	0	0	0	0
Smient	0	0	0	0	2	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Zomertaling	0	0	0	0.5	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Scholekster	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
Wulp	0.5	0	0	0.5	0	0	0	0	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Houtsnip	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Wespendief	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.5	0.5	0	0	0	0
Bruine Kiekendief	1	1	1	1	1	0	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1.5	2	1.5	1
Havik	1	1	1	2	2	2	2	2	4	5	4	4	4	4	4	4	3	3	3
Sperwer	0	0	1	1	0	0	0.5	1	0.5	0	0	0	0	0.5	1	0	1	0.5	1
Buizerd	1	2	4	4	5	5	6	6	5	4	6	4	5	5	6	6	6	5	7
Torenvalk	2	2	2	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Boomvalk	2	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0.5	0	0	0	0	0	1	0.5	0.5
Fazant	4	2	11	16	9	9	6	5	7	5	2	4	4	6	4	5	6	4	5
Waterral	8	5	4	5	3	1	4	3	4	2	4	0	0.5	0.5	0.5	2	0	1	0
Waterhoen	8	5	8	10	4	3	2	3	4	3	2	1	1	1	2	3	1	1	2
Meerkoet	31	29	26	28	17	14	32	23	35	22	21	31	34	31	24	32	22	17	27
Kleine Mantelmeeuw	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Kokmeeuw	0	0	15	110	110	62	159	165	190	270	445	475	410	455	566	347	359	195	160
Zwartkopmeeuw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.5	2	2	1	0	1	1	1	2	0
Visdief	0	3	9	9	4	35	13	5	11	9	11	19	16	2	1	0	0	1	0
Zwarte Stern	13	6	12	11	5	5	5	4	10	13	15	11	4	2	11	14	10	0	0
Houtduif	4	10	6	13	8	7	6	6	4	3	4	3	4	4	2	4	7	3	2
Holenduif	4	1	0	1	2	4	3	2	2	3	4	4	1.5	3	1	1	1	1	2
Zomertortel	1	1	0	3	2	3	3	1	0	0.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Turkse Tortel	0	0	0	0.5	1	0.5	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Koekoek	8	11	10	15	13	12	13	11	10	6	6	8	7	9	7	8	8	5	6
Bosuif	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0.5	1	1	0	0	1	1	1	2
Ransuil	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IJsvogel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.5	0.5	1	0	0
Grote Bonte Specht	3	3	4	4	3	5	4	5	5	5	6	4	4	6	5	3	6	5	6

Tabel 2. Aantallen territoria 1992-2010, zangvogels.

Botshol broedterritoria	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
Boerenzwaluw	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Boompieper	0	0	0	0	0	0	0	3	4	3	4	3	3	5	6	6	12	15	12
Witte Kwikstaart	1	3	3	3	3	2	4	3	3	1	1	0.5	3	2	1	1	3	1	1
Winterkoning*	2	3	7	5	2	7	8	6	7	5	11	6	6	4	4	6	11	9	5
Heggenmus*	2	3	2	2	2	1	2	0	1	1	2	3	2	1	0	2	1	1	0
Roodborst*	2	4	2	3	2	1	4	3	1	2	2	1	2	2	2	4	3	1	5
Blauwborst	0	0	3	3	5	10	10	4	3	1	4	3	7	5	3	2	3	5	4
Paapje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.5	0	0	0	0	0	0	0
Merel*	1	4	3	6	6	3	2	2	4	3	5	2	2	1	5	3	3	3	5
Zanglijster	4	6	5	6	6	4	5	7	7	8	10	5	7	7	5	5	8	5	3
Sprinkhaanzanger	3	5	8	7	6	6	8	10	8	5	1	2	7	3	8	4	11	5	4
Snor	6	11	6	11	15	6	7	7	10	12	13	8	8	12	19	10	8	4	7
Rietzanger	23	29	36	39	56	59	65	76	70	92	54	68	76	72	64	72	88	76	81
Bosrietzanger	1	1	5	6	4	8	4	2	0	3	6	4	2	1	1	7	0	3	2
Kleine Karekiet*	7	10	11	12	14	12	7	20	10	13	9	8	13	11	8	11	8	7	5
Grote Karekiet	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0.5	1	1	1	0	0	1	0
Spotvogel	5	4	5	1	7	6	3	1	2	3	2	3	4	1	1	1	0	0	1
Grasmus	0	0	0	0	0	6	1	0	0	0	1	0.5	1	0	2	2	2	3	2
Braamsluiper	1	1	1	0	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0.5	0	0	0	0
Tuinfluit*	2	3	5	4	5	3	3	5	4	3	4	3	6	2	5	4	5	5	7
Zwartkop*	4	3	2	2	2	2	3	1	3	2	3	2	4	2	3	3	5	5	5
Tjiftja*	5	6	6	8	7	7	8	4	3	6	6	6	5	4	5	5	8	5	6
Fitis*	7	12	11	11	14	12	8	11	7	9	8	11	8	11	8	10	11	14	11
Grauwe Vliegenvanger	0	2	7	5	1	3	3	3	2	4	1	5	3	2	2	3	2	1	2
Staatmees	6	7	4	3	4	3	4	2	1	3	4	5	5	4	3	3	4	7	3
Matkop	6	4	7	5	8	7	7	3	8	12	9	9	8	6	6	2	2	1	0
Pimpelmees						7	3	3	5	10	6	7	9	13	8	9	5	9	9
Koolmees*	1	2	3	3	3	2	3	1	1	1	1	2	3	3	3	2	2	6	3
Boomkruiper	1	1	1	1	1	2	2	1	3	5	4	2	7	10	8	5	4	3	4
Wielewaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.5	0	0	0	0
Gaai	3	7	5	3	4	5	3	3	4	4	4	4	4	6	7	5	6	5	3
Ekster	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Zwarte Kraai	6	6	4	6	5	4	4	6	3	3	5	0.5	3	3	3	4	3	0	2
Kauw	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spreeuw	0	1	0	1	3	1	3	1	3	3	0	3	2	4	2	2	3	2	3
Huisemus	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ringmus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Vink*	1	3	3	1	1	2	3	3	4	2	3	2	4	3	3	3	5	4	2
Groenling	0	1	1	2	3	1	0	4	3	1	3	1	1	4	1	2	3	2	1
Putter	6	6	5	3	3	5	5	4	5	3	4	4	2	3	2	2	1	4	1
Appelvink	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Kneu	1	0	2	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Goudvink	6	1	4	2	5	4	8	4	4	2	3	2	0	2	0	2	0	2	0
Rietgors	33	40	54	46	51	51	49	37	32	44	39	36	32	47	36	26	28	30	41

* = alleen geteld in het gedeelte genaamd Moeras de Boer (sample-gebied voor algemene soorten, 8 ha.)